

פרשת לך-לך

משיחת י"א ניסן ה'תשמ"ג

הנחה פרטית בלתי מוגה

האירוע שבו התבטא הדבר בפועל עשוי להיראות כמאורע פשוט, עד-כדי-כך שיייתכן שגם האדם שדרכו בא הדבר לידי ביטוי לא הרגיש בכך, וייתכן שגם עכשיו עדיין אינו מרגיש את ההישג שלו עצמו.

מדובר בסיפור שהתרחש בפועל כאן בארצות-הברית, בשנה זו.

מעשה שה' ביהודי - הוא נמצא עמנו גם היום, יהי רצון שיאריך ימים ושנים טובות הוא עם בני-ביתו - שהקב"ה העניק לו נכסים, וביניהם סירה - יהי רצון שישתמש בה מתוך בריאות - הנקראת בלשון המדינה "יאכטה".

יהודי זה שוכנע מכבר שלא להתבייש בכך שהוא מתנהג כיהודי בחיי היום-יום, לא להתבייש לא בפני יהודים ולא בפני לא-יהודים, והוא אכן החל לנהוג כך בפועל.

כשהפליג, כדרכו מפעם לפעם, לחופשה של מספר ימים ביאכטה שלו, בכל פעם שהגיע זמן התפילה, בידעו שתפילת שמונה-עשרה, תפילת העמידה, צריכה להיאמר כשפני המתפלל לעבר ירושלים, היה עליו לדעת היכן הוא צד מזרח.

בביתו, מקומו הקבוע, ידע היכן הוא צד מזרח, אבל בזמן ההפלגה בסירה היה עליו לדעת מראש, לפני התחלת התפילה, היכן הוא צד מזרח, כדי להתפלל כשפניו לעבר ירושלים.

כיצד יוכל לברר זאת כשהוא נמצא ביאכטה? ישנה אפשרות אחת: לשאול את רב-החובל היכן הוא צד מזרח. ואכן כך עשה.

בפעם הראשונה ששאל על כך, חשב רב-החובל, כנראה, שמדובר במקרה: משום מה ברצונו לדעת היכן הוא צד מזרח, ולכן שאל על כך.

אבל כשהדבר חזר ונשנה פעם שנייה ושלישית, תמה רב-החובל: למה לו לדעת זאת? הרי יהודי זה איננו רב-החובל, ואפילו מלח סתם איננו, ולא עליו מוטל לנווט את הסירה; אין זה מתפקידו - רב-החובל הוא שעושה זאת.

כאמור, יהודי זה מתנהג בהתאם להלכה "אל יבוש מפני המלעיגים", שכן, כאשר יהודי מתנהג באמת כיהודי, אין לו כל סיבה להתבייש; אדרבה: התנהגות של "גאון יעקב" מחייבת שלא להסתיר זאת.

ואכן, הוא אמר לרב-החובל את האמת: כיוון שעליו להתפלל להקב"ה, והתפילות עולות דרך ירושלים, דרך בית-המקדש שהיה בירושלים, והתפילה צריכה להיות מתוך הכרה "לפני מי אתה עומד", כלומר: לעמוד לפני הקב"ה, עליו להפנות את פניו לירושלים.

השיב לו רב-החובל: אם אדם שמצליח כל-כך בעסקיו, ורב-החובל עצמו אינו אלא משרת שלו, מוצא לנכון לחשוב על הקב"ה שלוש פעמים ביום, ואינו מסתפק במחשבה סתמית, אלא הוא מתכוון לתפילה, מפסיק את עיסוקיו האחרים, ועומד על כך שרצונו לכוון את פניו למזרח, כדי שהתפילה תהיה כראוי - אם כך, אמר לו רב-החובל, יתחיל גם הוא עצמו לחשוב על הקב"ה!

פרשת לך-לך

מאחר ששמעתי את הסיפור "מכלי שני", אינני יודע אם רב-החובל סיים את דבריו בכך שגם הוא עצמו יישא תפילה, אבל לאמיתו של דבר, המחשבה על הקב"ה עצמה היא תפילה!

יהודי זה התנהג כך בפשטות, ללא כוונות נסתרות, "רזין ורזין דרזין", לקיים את פסק-הדין של הרמב"ם בדבר השפעה על לא-יהודים; הוא "הלך לבטח דרכו" ונהג בפשטות: כשיהודי צריך להתפלל עליו להפנות את פניו למזרח, ולכן אין לו סיבה להתבייש, אלא עליו לברר היכן הוא צד מזרח, גם אם לשם כך עליו לשאול לא-יהודי.

ומה היתה התוצאה מהתנהגות זו בפועל? הוא גרם לכך שאותו לא-יהודי קיים את המצווה השוללת עבודה זרה, שהיא אחת מ"שבע מצוות בני נח".

ומכיוון שטבעה של מצווה הוא ש"מצווה גוררת מצווה", ודאי שפעולה זו השפיעה על רב-החובל גם בהמשך.

ואין ספק שאם יבררו על המאורעות שהתרחשו בחייו של רב-החובל בימים ובשבועות הבאים - יתגלו פרטים רבים המבטאים השגחה פרטית, והנובעים מהשפעתו של היהודי על רב החובל: בכך ששאל אותו למקומו של צד מזרח, גרם לו היהודי לחשוב על הקב"ה, וכתוצאה מכך, בימים הבאים, כשעלה בדעתו לבצע פעולה כלשהי שאינה ראויה על-פי הצדק והיושר - כשנזכר שישנה "עין רואה", עינו של הקב"ה, נמנע מלעשות זאת!

